

ACADEMIA ROMÂNĂ - FILIALA IAȘI
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE

MUZEUL BUCOVINEI

ARHEOLOGIA
MOLDOVEI

XXXIX

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
EDITURA „KARL A. ROMSTORFER”

ACADEMIA ROMÂNĂ
ARHEOLOGIA MOLDOVEI

Fondator

Acad. MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA

COLEGIUL DE REDACȚIE:

JOHN CHAPMAN (Durham); FALKO DAIM (Mainz); FRIEDRICH LÜTH (Frankfurt
am Main); GHEORGHE POSTICĂ (Chișinău); WOLFRAM SCHIER (Berlin);
GERHARD TRNKA (Viena); ALEXANDRU VULPE (București),
VASILE CHIRICA, CORNELIA-MAGDA LAZAROVICI, VIRGIL MIHAILESCU-BÎRLIBA,
VICTOR SPINEI, DAN GH. TEODOR (Iași)

COMITETUL DE REDACȚIE:

ALEXANDER RUBEL, redactor responsabil; GEORGE BILAVSCHI, secretar de redacție;
DAN APARASCHIVEI, GEORGE BODI, COSTEL CHIRIAC, CĂTĂLIN HRIBAN,
LUCIAN MUNTEANU, ADRIAN PORUCIUC, CONSTANTIN-EMIL URSU,
OLIVIER WELLER, membri.

Redactor (Editura Academiei Române): MIHAI POPA, ADRIAN MIRCEA DOBRE
Tehnoredactare computerizată: ANCA MUNTEANU

Desenele care ilustrează volumul au fost executate în cea mai mare parte
de către ROMEO IONESCU

**Lucrare apărută cu sprijinul financiar al
Consiliului Județean Suceava prin Muzeul Bucovinei**

Revista „Arheologia Moldovei” apare o dată pe an.

La revue „Arheologia Moldovei” paraît une fois par an.

În țară revista se poate procura prin poștă pe bază de abonamente la:

Les lecteurs de l'étranger peuvent s'abonner par:

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, P.O. Box 5-42, RO/76117,
București, România, Tel. 4021-3188146, 4021-3188106; Fax: 4021-3182444;

SC MANPRES DISTRIBUTION S.A., Piața Presei Libere, nr. 1, corp B, Et. 3, cam. 301-302, Sector 1,
București, Tel. 4021-3146339, Fax: 4021-3146339,

e-mail: abonamente@manpres.ro, office@nanpres.ro, www.manpres.ro

DEREK COM S.R.L., e-mail: derek_com@yahoo.com

ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., P.O. Box 77-19, București, sector 3, tel. 4021-6106775, 4021-
2106787, Fax: 4021-3350296, România, e-mail: office@orionpress.ro

Manuscrisele, publicațiile pentru schimb, precum
și orice corespondență se vor trimite pe adresa
Comitetului de redacție al revistei:

Institutul de Arheologie, str. Codrescu (Pavilion H), nr. 6, 700479, Iași, România,
tél./fax 004 - 0332-106173; e-mail: arhmold@arheo.ro

Manuscripts, publications pour échange et toute
correspondance seront envoyés à l'adresse du
Comité de rédaction de la revue:

© 2016, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

SUMAR SOMMAIRE CONTENTS INHALT

STUDII

- VICTOR COJOCARU, *Instituția proxeniei în spațiul pontic. Drepturi și privilegii acordate*
(Proxenia in the Black Sea Area. Awarded privileges) 9
- VIRGIL MIHAILESCU-BÎRLIBA, *Games and gamers in Dacia*..... 33
- ANDREI OPAIȚ, MIHAI IONESCU, *Contributions to the economic life of the city of Callatis in light of
new ceramic finds (2nd – 6th centuries AD)*..... 57
- ADRIAN PORUCIUC, *Un sistem juridic-administrativ de origine veche germanică reflectat într-o familie
lexicală românească (ban, bănat, băni, bănu, băntui) (A juridic-administrative system of Old
German origin reflected by a Romanian lexical family (ban, bănat, băni, bănu, băntui))* 113

NUMISMATICĂ/SFRAGISTICĂ/FALERISTICĂ

- LUCIAN MUNTEANU, SEVER-PETRU BOȚAN, AURORA-EMILIA APOSTU, *Descoperiri monetare
din Moldova. VIII (Numismatic finds in Moldavia. VIII)* 129
- GEORGE DAN HÂNCEANU, LUCIAN MUNTEANU, *Monede descoperite în atelierile meșteșugărești
din Târgul Romanului (punctul „La Bibliotecă”) (Coins uncovered in the craftsmen’s workshops of
old Roman market-town. The site of “the Public Library”)* 141
- SEVER-PETRU BOȚAN, LUCIAN MUNTEANU, *Medalii și decorații din colecția Institutului de Arheologie
din Iași (II) (Medals and decorations in the collections of the Institute of Archaeology in Iași)* 153

MATERIALE

- VASILE CHIRICA, BOGDAN MINEA, *Technique and typology of stone items of levels I Lower and I
of Mitoc-Malu Galben* 159
- VALENTIN DERGAČEV, *Noi depozite de piese metalice ale culturii Cucuteni-Tripol'e din
regiunea Nistrului Mijlociu (Ucraina) (New hoards of metal objects of the Cucuteni-Tripol'e Culture
from the Middle Dniester area - Ukraine)* 179
- LAVINIA GRUMEZA, ADRIAN URSUȚIU, *Amenajări funerare circulare descoperite pe tronsonul
autostrăzii Nădlac-Arad, siturile Nădlac 3 M Nord și 4 M (Funerary Circular Ditches Discovered
on the Line of the Nădlac-Arad Motorway, Sites Nădlac 3 M North and 4 M)* 195
- DOREL BONDOC, *Roman amphorae from Slăveni, Olt county, Romania*.....215
- DAN APARASCHIVEI, *„Zwiebelknopffibeln” din complexul de fortificații romane târzii de la
Ibida, provincia Scythia („Zwiebelknopffibeln” uncovered in the Late Roman fortifications
of Ibida, Province of Scythia)*.....231
- DAN APARASCHIVEI, GEORGE BILAVSCHI, *Rezultatele preliminare ale cercetărilor arheologice
de la Isaccea – Noviodunum (jud. Tulcea): sector Curtină I (2009-2013) (Preliminary Results
of the Archaeological Investigations at Isaccea – Noviodunum
(Tulcea County): Sector Curtain I. 2009-2013)* 249

NOTE ȘI DISCUȚII

- DAN APARASCHIVEI, SEVER-PETRU BOȚAN, ȘTEFAN HONCU, LUCIAN MUNTEANU,
Notă privind cercetarea periegetică din comuna Popești – jud. Iași (Note regarding the fieldwalk
of Popești commune – Iași county)..... 271
- DAN APARASCHIVEI, SEVER-PETRU BOȚAN, ȘTEFAN HONCU, ANGELA SIMALCSIK,
Cercetarea de suprafață din comuna Strunga (jud. Iași), punctul Dealul Pârjolita (Field investigation
in the commune of Strunga (Iași county), at the point of Dealul Pârjolita)..... 277
- SEVER-PETRU BOȚAN, *Considerații privind vesela de sticlă descoperită în cimitirele din satele Nemțișor și
Târzia (jud. Neamț)* (Considerations regarding the glassware discovered in the barrow cemeteries
of Nemțișor and Târzia villages (Neamț county)..... 291
- CĂTĂLIN IULIAN HRIBAN, *The destruction of Armenian churches in 1551 in Moldavia documented
by the finds of 2000-2001 archaeological campaign in the Dormition church (Armenian) in Botoșani*..... 301

CERCETĂRI INTERDISCIPLINARE

- CORNELIA-MAGDA LAZAROVICI, CARSTEN MISCHKA, *Prospectările geomagnetice de la Scânteia
(Geomagnetic prospections in the site of Scânteia)*..... 313
- CARSTEN MISCHKA, DORIS MISCHKA, ALEXANDER RUBEL, *Geomagnetic survey of
Cucuteni-settlements in Moldova – results of the FAU – campaign 2015*..... 333
- VASILE DIACONU, GEORGE DAN HÂNCEANU, ANGELA SIMALCSIK, MIHAELA DANU,
*Un grup de morminte din Epoca Bronzului descoperit la Roman – Arhiepiscopie. Abordări pluridisciplinare
(A group of Bronze-Age tombs discovered at Roman-Archiepiscopie. A multidisciplinary approach)*..... 347

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

- Schimbare de paradigmă în cercetarea eneoliticului sud-est european? Wollfram Schier & Florin Drașovean (Eds.),
*The Neolithic and Eneolithic in Southeast Europe. New Approaches to Dating and Cultural Dynamics
in the 6th to 4th Millennium BC* (Prähistorische Archäologie in Südosteuropa, Bd 28),
Verlag Marie Leidorf GmbH, Rahden/Westf. 2014, 439 p. (Attila László)..... 371
- Adrian Sabin Luca, *Viața trăită sub zei. Situl Starčevo-Criș I de la Cristian I, județul Sibiu, România/Living
under the Gods. The Starčevo-Criș I site from Cristian I, Sibiu County, Romania*, Suceava, Ed. Karl A. Romstorfer,
Ed. Academiei Române, SSEP II, 2015, 269 p. (Constantin-Emil Ursu)..... 376
- Adrian Sabin Luca, *Tărtăria Rediviva*, Editurile Muzeului Național Brukenthal, Sibiu și Altip,
Alba Iulia, BB LXXI, 2016, 331 p. (Constantin-Emil Ursu)..... 378
- Sándor József Sztáncsuj, *Grupul cultural Ariușd pe teritoriul Transilvaniei*, Editura Mega,
Cluj-Napoca, 2015, 351 p. + 2 hărți + CCXXXVI planșe (Constantin-Emil Ursu)..... 381
- Bogdan Petru Niculică, *Epoca bronzului în Podișul Sucevei*, Editura Karl A. Romstorfer,
Suceava, 2015, 622 p. (cu CXX planșe + index) (Constantin-Emil Ursu). 383
- William Mack, *Proxeny and Polis. Institutional Networks in the Ancient Greek World*,
Oxford, 2015, 432 p. (Victor Cojocaru)..... 386
- Ana Maria Bejarano Osorio, *La medicina en la Colonia Augusta Emerita*, Instituto di Archeología,
Mérida, 2015, 170 p. (Dan Aparaschivei)..... 390
- Coriolan Horațiu Opreanu, Vlad Andrei Lăzărescu, *A Roman Frontier Marketplace at Porolissum
in the Light of Numismatic Evidence*, Ed. Mega, Caiete Silvane, Cluj – Napoca, Zalău, 2015, 162 p.
(cu 34 figuri, 4 tabele și 32 planșe) (Tiberius D. Pârpauță, Alina Bârlădeanu)..... 393
- Sever-Petru Boțan, *Vase de sticlă în spațiul dintre Carpați și Prut (secolele II a.Chr. – II p.Chr.)*, Editura Mega,
Cluj-Napoca, 2015, ISBN 978-606-543-593-3, 363 p., 65 planșe (Ana Honcu)..... 394

Lavinia Grumeza, <i>Sarmatian Cemeteries from Banat (Late 1st – Early 5th Centuries AD)</i> , Editura Mega, Cluj-Napoca, 2014, 413 p. (inclusiv 113 planşe) (Victor Cojocaru).....	396
Dan Gh. Teodor, <i>Dodești – Vaslui. O așezare din epoca migrațiilor</i> , Indice general de Alexandrina Ioniță, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2015, 158 p., 66 figuri (Ștefan Honcu)	400
Daniel Garvăn, Silviu-Constantin Ceașu, George – Dan Hânceanu, Vasilica – Monica Groza, Lucian Munteanu, <i>Cimitirul medieval de la Piatra Neamț-Dărmănești. Cercetările preventive din anul 2012</i> , Ed. Cetatea de Scaun, Buzău, 2015, 213 p. + 72 figuri (Tiberius D. Părpăuță).....	401
Ana Boldureanu, Eugen Nicolae (coordonatori), <i>Moneda în Republica Moldova</i> , Ed. Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut), Chișinău, 2015, 504 p. (Tiberius D. Părpăuță)	402
VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ	
DAN APARASCHIVEI, <i>Activitatea științifică a Institutului de Arheologie din Iași în anul 2015</i>	405
DIANA-MĂRIUCA VORNICU, <i>Colocviul internațional Les Aurignaciens. Leur creation materielle et spirituelle</i>	421
DIANA-MĂRIUCA VORNICU, <i>Conferința Internațională Die Cucuteni – Kultur und ihre südliche Nachbarn</i>	425
CĂLĂTORII, DOCUMENTARE	
VICTOR SPINEI, <i>Prospectări documentare în Lituania (mai 2014)</i>	429
VICTOR SPINEI, <i>Succint demers documentar în Armenia (2016)</i>	435
ANIVERSARIA	
<i>Doctorul habilitat Eugen Sava la 60 ani</i> (Ion Niculiță)	445
OBITUARIA	
Gheorghe-Mihai Popilian (28 octombrie 1926 – 10 februarie 2016)	449
Gheorghe Dumitroaia (23 aprilie 1949 – 6 aprilie 2016).....	455
Paraschiva-Victoria Batariuc (13 ianuarie 1948 – 17 iunie 2016).....	463
ABREVIERI (Liste des abréviations - Abbreviations -Abkürzungen).....	469